

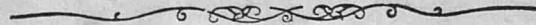

CONVORBIRI LITERARE.

ANUL IV.

(1 Martie 1870 — 1 Martie 1871.)

Redactor: *Iacob Negruzzi.*

IASSI 1871.

TIPOGRAFIA SOCIETĂȚII JUNIMEA.

ANUL AL ȘEPTELE 1871.

—XXXX—

PRELECȚIUNI POPULARE

ASUPRA

SEMNELOR DE CULTURĂ IN POPOARE.

1. **Duminecă in 7 Fevruarie: Introducere, teoretică:**

Formă și fondu . . D. Maiorescu.

2. „ „ 14 „

Familia „ Pogor.

3. „ „ 21 „

Religiunea „ Maiorescu.

4. „ „ 28 „

Forma estetică . . . „ I. P. Florentin.

5. „ „ 7 Martie:

Invățământul elementaru „ Maiorescu.

6. „ „ 14 „

Conștiința Juridică . „ N. Mandrea.

Prelecțiunile sunt publice și se țin de la 1—2 oare in Sala Universității.

Redactoru : *Iacob Negruzsi.*

Tipografia Societății Junimea

CONVORBIRI LITERARE.

Apare la 1 și 15 a fiecărei luni.

Abonamentul pe unu anu pentru România liberă 1 galbenu; pentru Austria 5 fl; pentru Germania de Nordu 1 galbenu, pentru Svițera, Belgia și Italia 15 franci; pentru Francia și Spania 20 franci.

Abonamentele se facu numai pe unu anu întregu: in Iassi la Tipografia Societății Junimea și la librăria Junimea, in București la librăria Soccec & Comp.

SUMARIU.

Copii de pe natură—Electorale de D. I. Negruzzi.
Proiectul de Dicționarul al Societății Academice, apreciere de D. N. Quintescu. (Sfârșitu).
Despre Filosofia la Universitate, tr. in prescurtare din A. Schopenhauer de D. T. Maiorescu. (Sfârșitu).
Poesii de D. Th. Șerbănescu.
Anunciuri.

COPII DE PE NATURA.

ELECTORALE.

Peace ho! Hear Antony, most noble Antony.
Shakspeare.

Spre o altă lume Febus cu-al seu caru se coborise
Ș'in locu noaptea sprincenată a sa manta asvirlise
Pe orașul micu și pacinicu. Stradele sunt deșertate
Câte-odată'n departare s'audu pasuri îsolate
Ce se perdu in întunericu. Ici și eclo in zadar
Se încearcă rațe slabe să arunce-unu bietu fânaru,
Pe sub ziduri și zaplasuri stându uitatu și umilitu
Veteranu ades de ploaie, vântu și grindină rănitu.
Numai piața-i animată: oameni mulți inspre o casă
Care'n mijlocu e zidită naintează și se'ndeasă
Ș'in gramadă inspre scara cea îngustă dau navală,
Vrându să intre fiecare cât mai grabnic sus in sală.
Lungă, jos in podu, îngustă, cu ferestrele crăpate
Cu trei, patru bănci ciuntite de părete răzemat,
Intr'unu unghiu c'o sobă neagră care, fără de căldură,
Numai fumu in locu de pară varsă din bētrăna-i gură,
Cu unu lustru unde-su patru luminări de spermanțetă,
De la care o lumină galbenă e'mprăscietă,
Asteliu sala; ear in capētu pe unu locu mai înalțatu
Unde ear pe-o masă doue sfeșnice s'au aședatu,
Stă pe jilțu unu omu cu barbă și pēru albu și gravă mină
Ca unu sfântu bārbosu și țeapēnu după candelu lumină.
Imprejuru e vuetu mare, toți vorbescu și discutează
Și se mișcă și se'ndeasă și se ceartă și fumează

Și din toate se cunoasce că această adunare
Are scopul să decidă de a țerei causă mare.
Căci alegători cu toții, acolo s'au adunatu
Ca să vadă ori pe cine au s'aleagă deputatu.
Acum sala este plină, presidentul s'a sculatu
Și mișcându-și clopoțelul acestfeliu a cuvântatu:
„Domnilor, ve rogu, tăcere, domnilor, me ascultați!
Noi alegători ai țerei suntemu astăzi adunați
Să ne sfātuimu pe cine deputatu [trebui alesu,
Vedeți intrunirea noastră e de mare interesu,
Ve rogu dar, păziți tăcere! — „Ei pe cine să alegemu?“
Strig'unu glasu din ceța parte— „Tochmai ca să ne'nțelegemu,
Ne-amu strinsu“ țice presidentul și din clopoțelu tot sună
„Cine vra să ia cuvântul să poftescă la tribună!“
„Eaca eu!“ din dreapta strigă unu indesatu și micu. —
„Cine?“ 'ntrebă presidentul — „Eu Pandelescu Andronicu
Pensionaru.“ — „Poftiți!“ — Elu vine și tușindu de multe ori
Astfeliu a vorbi începe: „Domnilor alegători!
Treaba noastră nu-i ușoară, noi aici ne-amu adunatu
Să ne sfātuimu pe cine o s'alegemu deputatu.
Pripa nu e nimerită, trebui să ne gândimu bine:
Deputatu in adunare nu poate fi ori și cine
Eu socotu, și Dumneavoastru tot ca mine veți gândi
Căntre noi cu mintea coaptă trebui a ne sfātu.
Așa dar și prin urmare eu credu unul, domni mei
C'ar fi biue să alegemu dintre oamenii cei grei
Cu durere pentru țară, pentru țargu și pentru noi
Să mai scadă cele biruri, să ne scape de nevoi.
Cum v'am spusu, eu credu deaceea că incet și fără grabă
Trebuie să cătămu pe unul care-a sci să facă treabă.“ —
„Bravo! bravo!“ strigă unu „foarte bine a vorbitu“,
Asta nu-i ușoară treabă, trebui mult de chibzuitu!“
— „Rēu, pre rēu i-a fostu cuvântul, ce-a spusu elu o
scimu și noi
Că plătimu pre multe biruri și ne-apasă mari nevoi“
Se respude'n altă parte „că in țară nu e bine
Asta o simțimu cu toții, poate spune ori și cine,
Un profesor s'au vorbească!“ — „Unu profesor? Nu voimu“
Respundu alții cu mănăie „I'e-unu bētrănu vremu s'auđimu,
Voi sunteți intr'o urechie!“ „Partea voastră e nebună“
Strig'n stinga glasuri multe, ănsă presidentul sună
Clopoțelul și-i indeamnă toți tăcere să păzească

Căci *părintele Smântână* acum vra să le vorbească.
 „Fraților! “ incede-aceasta, mănecele suflecându
 Și potcapul ce-lu apasă mai pe ceafă aședându,
 „Frați iubiți, eu sciu de siguru că voi toți gândiți ca mine
 Că'n iubita noastră țară n'ar fi rău să fie bine.
 Pentru asta, fără ură și cu gându împăcăciosu
 Cum stă scrisu in evanghelii c'a Iisus chiar Domnul Christos
 Să fimu toți cu înfrățire și ca frați să ne'nțelegemu,
 Dintre noi pe celu mai vrednicu deputatuca să-lu alegemu.
 Ânsă pentru a-lu cunoasce, nu voimu a cercetâ
 Virsta lui și meseria, ci de-și ține legea sa
 Cum stă scrisu, dacă postesce și de s'a spovăduitu.
 Dacă dă de paraclisuri și se'nchină umilitu
 Căci trăimu ca'n vremi păgâne, oamenii nu mai sunt buni
 Nu mai au credința vechie ca odată la străbuni
 Preoții pre mică leafă au, bisericile toate
 Chiar in ți de serbătoare remănu astăzi deșartate,
 Discul golu e pân in funduri. — „ai vorbitu destul, părinte“
 Unul curmă din mulțime „părintescele-ți cuvinte
 Sus de pe amvonu le spune, aici nu se potriveșcu. . . .“
 — „Taci, creștinu fără credință și me lasă să sfrșescu“
 Strigă popa cu mânie „pe unu omu vremu a alege
 Care'ntrându in Adunare va propune-o nouă lege
 Dapă cara toți Românii să se'ntoarcă la credință
 Cum erau odinioară cu plecare ș'umilință
 Ânsă nu cum este astăzi. . .“ — „dă-te jos de la tribună
 E destul“ — mai multe glasuri — earăși presidentul sună
 Clopoțelul și-i invită ca să tacă și s'asculte.
 Ânsă dintr'o parte-a salei se ridică glasuri multe
 Care strigă tot mai tare : „Jos, destul, Sfinția Ta!“
 Altă parte ilu susține : „Sus, părinte, nu te dă,
 Ei voescu gălceavă numai“ — popa cearcă să vorbească
 Ânsă vuetu-i pre mare și-i silitu să părăsească
 Locul seu de la tribună; ear strigarea nu'ncetează,
 Doue tabare: in stinga și in dreapta se formează,
 Intrecându-se in vuetu. — „Dar, să scii că nu-mi-e frică
 De profesori“ — țipă unul — „sunt Nastase Patlagică
 Negustoru, aici nu-i școală“ — „Mergi la chiupul cu masline!“
 Ți răspunde-uuu glasu din stinga „și nu te legă de mine.“
 Schimbându astfelu de cuvinte adunarea se sfădesce
 Pân a face ear tăcere presidentul isbutesce.
 „Domnilor, fiți buni“ le Țice clopoțelul seu mișcându
 „De-ascultați, Domnul *Sugilă* vra să ție unu cuvântu.“
 Ear *Sugilă*, spănu la față, cu trupu gingașu și uscatu
 Cu nasu mare, roșu ca focul și cu pėru nepeptėnatu,
 La tribun' acum se urcă și cu glasul amorțitu
 Ce-abe pân in fundu străbate, in acestu chipu a vorbitu:
 „Domnilor, eu Țicu s'alegemu unu omu foarte preceptu
 Ca să'ntrere pe miniștrii cătă treabă au făcutu
 De când sunt la cărma țerei, de trei ani tot stăruescu
 Să me puie intr'o slujbă și ei tot se'mpotriveșcu.
 Apoi oare pentru asta sunt Românii din neamu in neamu
 Ca din toți nici cea mai mică lefușoară să nu am?
 Cu ce oare să-mi ținu viața?“ — „Tot aceasta ceru și eu“
 — Altul din mulțime strigă — „și in samă nu me ieu!“
 Multe risuri și aplausuri intrerupu pe oratoru
 Incăt cu incuragiare elu urmează : „Domnilor,
 Ce ve spunu nu este glumă, este lucru seriosu.
 Au nu e păcatu, Românul să remăie-așa pe jos,
 Slujbă'n țara lui să n'aibă? Doar nu ceru vr'unu lucru mare,

Nu voescu o prefectură, nici unu locu in adunare
 Nu voescu casieria, nici vreu a fi procuroru.
 Ean vr'unu postu prin cântelerii sau vr'unu locu de pro-
 fesoru
 La v'o școală mai de-oparte. . .“ — „taci omu fără de ru-
 șine —“
 Strig' unu glasu atunci din stinga — „profesură, pentru
 tine!
 Dar nu scie lumea toată că prin crășme cufundatu,
 Tu ești vecinic nici de-o treabă: o Ți treazu și patru
 batu?“ —
 AuȚindu aceste vorbe, multe glasuri cu mânie
 Strigă: „Dați-lu jos!“ Sugilă le raspunde: „Calomnie,
 Calomnii profesurale! Ânsă chiar de-ar fi așa,
 Căți profesori nu-su in țară ce le plae a gustâ
 Din cea ocă“ — „Jos, Sugilă, jos!“ — „Domnule preșe-
 dinte,
 Ve rogu să chemați la ordinu pe acestu imperdinate!“
 — Strigă unul din profesori — „Ce, cum Țici ca să me
 cheme?
 Taci, de limba dumitale eu in veci nu me voiu teme.
 Meseria-ți este numai vorbe goale să rostesci,
 AȚi cunoasce toată lumea ce frumoasă poamă ești. . .“
 „Jos, Sugilă, jos!“ Ți strigă „dați-lu de urechi afară! . . .“
 — „Domnilor, aceasta vorbă nu a fostu parlamentară“
 Ți mustrează presidentul — vorbiți, domnule, urmați!“
 — „Cum ve spunu, prin cafenele dac'ați vre să cercetați
 Căți profesori plini de carte. . .“ — „spune, spune fără
 frică,
 Eu te'ndemnu să faci aceasta, eu Nastase Patlagică“ —
 Țice de la Țocu bacalul „Ceru cuvântu!“ de o dată
 Unu glasu groznicu se aude prin mulțimea indesată.
 — „Cine a cerutu cuvântu?“ Țice presidentul „Eu,
 Eu *Tiberiu Lechăescu* profesoru de la liceu“.
 Totul tace, clopoțelul a muțitu, nu mai resună.
 Lechăescu prin mulțime trece, vine la tribună,
 Ochelarii își indreaptă, mâua sting' ințepenesce
 Cu cea dreaptă i' paharul ce pe masă se găsesce,
 Be, apoi cu glasul puternicu elu incede-al seu discursu:
 „Civi Români, jalnice lacrimi ah! din ochii mei s'au scursu
 AuȚindu de la tribună in această adunare
 Liberă, independinte, că s'arunc'o imputare
 Așa crudă și nedreaptă, corpului de profesori,
 Corpului celui mai liberu ce muncesce in sudori
 Să ve'nvețe de mici încă copilașii fără dinți
 Cetățeni a fi odată, liberi și independinți.
 Libertate și dreptate, patrie și Românismu
 Legi egale și frăție și constituționalismu
 A poporului durere, a plugarului amaru
 Toate-aceste le invață la al nostru sfântu altaru.
 Și pe noi, ai școlai preoți, poate oare să'ndrăznească
 Timeri cine la tribună crud să ne batjocurească,
 Nedreptate fără seamănu!“ — Dintr'o parte'nfuriată
 Strigă mulți: „Să dămu afară pe Sugilă de indata!“
 — „Mai incet“ Sugilă spune „mai incet, că nu-mi-e frică
 De profesori“ Țicėndu asta se dă după Ciobănică
 Care tot intinde pumnul. Lechăescu se opresce
 Și cu față mulțămită adunarea o privesce
 Apoi astfelu reincede: „Cetățeuii alegători!
 Sunt unu omu modestu, nu cautu înalțare și onori.

L'a poporului putere m'adresezu cu umilință
 Și abie cutezu a-mi face profesiunea de credință.
 Căci in cărți și manuscrise și noapte tot cetindu
 La poporului durere și mărire meditându
 Nesciutu de nime'n lume, ascunsu, plinu de modestie.
 Cu greu imi ieu cutezarea s'aspiru la deputăție.
 Se ceru calități pre multe pentr'unu postu așa de greu..."
 — „Te-omu alege“ 'lu intrerupe unu colegu de la liceu,
 Ce prin unghiuri se ascunde — „Dumnețeu ne va feri!“
 — Patlagică ripostează — „asta ne-ar mai trebui!“ —
 Țipete respundu din stinga, ear Tiberiu Lechăescu,
 Ne-ascultându pe Patlagică „Civi Români ve mulțămescul
 Fiindu dar că fără voie me siliți, atuncea eu
 Am să spunu ce'n adunare a lucră gândescu și vreu,
 Căci așa respectul cere ca ori care cetățeanu
 Să-și ascearnă profesiunea la poporul suveranu.
 Civi Români, politici doue se urmează într'o țară:
 Politica din lăuntru și politica deafară.
 Cât privesce cea din urmă am să ținu neutralitate
 Cu Ruși, Unguri și cu toate neamurile'nvecinate.
 Am să ținu Inalta Poartă totdeauna in onoare
 Cum ne țice testamentul al lui Stefan Domnul mare.
 Dar, de-a îndrăzni v'odată unu vecinu, sau altu poporu
 Să arunce-asupra noastră v' unu cuvântu insultătoru
 Atunci!.. vai!.. atunci eu singuru, cu-acestu glasu ce as-

cultatăi

Am să ve ridicu in gloate ca Români să ve luptați
 O! Atunci de Dragoș-Vodă, de Vlad Țepeș, de Rezvan
 De Mihai și Radu Negru, Lăpușeanu și Bogdan
 O! Am să v'aducu aminte: pērul vi s'a ridică
 Și pe toți ai țerei dușmani într'o clipă'ți spulberă,
 Fie dușmanul ori-care, Turcu, Americauu, păgănu
 Toți au să se scalde'n sânge sub lovirea de Românu!“
 — Să trăească Lechăescu!“ — toți profesorii in choru —
 „Să trăească, să ridice ear al nostru bravu poporu!“
 — „Să nu-lu credeți, să nu-lu credeți, e unu omu bunu de
 nimică

Lasă c'am să-lu dau pe față“ — intrerupe Patlagică.

— Oratorul la tribună a nu-lu auți se face
 Și după o scurtă vreme de repaosu unde tace,
 Elu urmează: „in lăuntru mai ăntei voiu pregăti
 Legi că toți pensionarii au pe locu a se plăti!..
 — „Bravo! bravo! de minune!“ — țice unu alegătoru —
 „Bravo! Votul meu ilu are, ean acesta-i oratoru!“
 — „Dacă-lu creți“ — respunde altu — „eu îți spunu că ești
 unu prostu

De când este țara noastră plăți la vreme n'au mai fostu.“

— Ear Tiberiu urmează: „Cu-alte legi am să oprescu
 De-a mai vieți unu singuru din totu neamul Țidovescu
 Pe pământul vostru sacru, eu de toți ve voiu scapă
 Și Romănu ca nainte liberu se va resulfă“..
 Aici totu aplaudează — „Ănsă cum vei isbuti?“
 Țice unu cu'ngrijire — „asta treaba mea va fi!“
 Ți respunde oratorul — „deacolo in Adunare
 Am să facu o lege nouă pentru discentralizare.“
 — „Ce-i aceea?“ — ilu întreabă unu cu curiositate.

„Discentralizare este libertate și dreptate:

Când nu totu e in centru, ci a statului povară
 Și putere și câștiguri se 'mpartu in întreaga țară
 Când puporul e ferice, când poporul este mare

In sfârșitu când totu e bine: asta-i discentralizare.

Apoi am să facu finanțe: imprumutu și datorie
 Prin o lege ce voiu face n'oru mai fi in visterie
 Numai pungi de auru pline; biruri n'o să mai plătimu
 Ci din contra recompense de la statu o să primimu
 Câte-o sută lei pe lună fie care cetățeanu:
 Căci așa a fostu odată la poporul Atenianu.
 Am să facu mai multe ăncă decât astăzi ve potu spune...
 — Dar din centru unu țice: „toate-aceste voru fi bune,
 Ănsă cum vei putē face așa lucruri insemnate?“
 — „Prin o lege foarte simplă, lege despre libertate.
 Libertatea este lucrul celu mai măndru și frumosu
 Dacă este libertate, celelalte-su de prisosu.
 Libertatea este populu, patrie, patriotismu,
 Cameră, egalitate, legeri, constituționalismu
 Glorie republicană, inimă, inteligință
 Vitejie, meritu, școală, biserică și credință
 Viitoru, trecutu, virtute, intruniri și bogăție
 Suveranitate, presă, și dreptate și frăție!“
 — „Bravo! bravo! să trăească, să trăească profesorii,
 Numai ei iubescu poporul“ aplaudează alegătorii
 Cei din stinga; ear Sugilă: „sunt palavre, mofturi, feste
 Geaba, domnule profesoru cu cuvinte de-al de-aceste
 Deacum n'o să ne mai prindeți!“ — Ear Nastase Patlagică
 Inspiratu de unu gându subitu glasul seu de basu ridică
 „Ceru cuvântul!“ țice dēnsul „am și eu ceva de spusu“
 — „Cine?“ — 'ntreabă presidential — „Eu Nastase“... —
 „Poftimu sus

La tribună!“ — Patlagică naintează cu mănție
 Și incepe cătră publicu: „Vorba multă sārăcie
 Eu nu sciu să facu cuvinte, am venitu ici la tribună
 (Cum Ți țiceți dumneavoastru) să vē spunu una și bună:
 Domnul Lechaescu țice că prin chipurile sale
 A sa facă visteria să se'ndoape cu parole,
 Apoi dacă are-ățătea sumi de bani de ce n'a țisu
 Cum va răfui condeiu care'n catastihu o scrisu
 De-ățăți ani și nu-mi plătesce...“ — Nu vorbesce serios —
 Strig'atuncea Lechăescu cu mănție — „dați-lu jos!“ —
 Urlă stinga — „jos deacolo! pe Români vra să'njosească!“
 — „Lasați“ strigă cei din dreapta — „lasați omul să vor-
 bească!“
 — „Ba nu, jos de la tribună!“ — Nu strigați că nu-mi-e
 frică“

Le respunde oratorul „sunt Nastase Patlagică,
 Omu de treabă, cu avere, cu dugheană, omu de soiu
 Eară nu țarie-brăie, calcă'n strachini, precum voi.
 Eu sunt omu cu greutate, toți boerii vinu la mine,
 De băcălii prospețele imi sunt putinele pline.
 Ănsă voi, cei tufă'n pungă, rēi de plată...“ — „jos, afară!“ —
 Strigă mulți și spre tribună mănțioși voescu să sară. —
 „Să vorbească! Să vorbească!“ alții spunu din ceea parte
 „Jos brinzarul!“ țipă stinga „cărnețerul fără cartel!“ —
 Lechaescu de pe-unu scaunu strigă: „Dați in mitocanu,
 Nu-lu lasați, elu insultează pe poporul suveranu,
 Jos! impingeți-lu de umeri, altfelu nu e libertate!“
 — „Țăceți măi, ți-omu aretă noi libertăți cu pumnu'n spate
 Că suntemu și noi pe-aice, lasați omul să vorbească!“
 — „Jos bacalul!“ strigă stingă „Lechăescu să tră-
 ească!“ —
 Ceilalți: „peară cenușerul! Patlagică e omu mare!“ —

Nime nu se mai aude: pintre vuetu și strigare
 Presidentul clopoțelul mișcă, spune in zadar
 C'acestu chipu de discutare nu ar fi parlamentaru
 Ș'amenință adunarea că ședința o ridică:
 Nu s'ascult' a lui cuvinte: Lechăescu, Patlagică
 Amundoi s'au prinsu de pepturi; alții vinu in ajutoru
 Parte pentru Patlagică parte pentru profesoru
 Pumni și ghionturi se preschimbă, se vëdu bețe ridicate
 Părți din scaune și mese sboru prin aeru aruncate,
 Ear când vuetul din sală a sa culme o atinge
 Unul plinu de perfidie luminările le stinge.
 Intunericul se'ntinde, nu se mai cunoasce nime
 Lechăescu dă'n profesori, Patlagică'n băcălime:
 „Dați de totu, copii pe dēnșii!“ — „Aleu! Valeu“ unul
 plänge.
 „Mi-a scosu dinții!“—ănsē altu: „vai ș'amar imi curge singe
 Mi-au spartu capul profesorii!“—„Mi-a ruptu șoldul băcă-
 limea!“

Incleștată strigă, geme și se vaită mulțimea.
 Așa'n luptă săngeroasă ajungu toți până la scară
 Și împinși unii de alții se restogolescu afară.
 Acum sala-i deșartată: peste locul de bătaie,
 Dintr'unu noru ce-o ascunse, eșindu luna cea balaie
 Ea arată pintre geamuri a sa față argintie
 Luminându cu blânde rațe câmpul luptei celei vie:
 Ochelari, caloși, căciule, mese, scaune sdrobite
 Clopoțelu și bețe rupte zacu pe scânduri respândite.

Iacob Negruzzi.

Proiectul de Dicționarul al Societății Academice.

(Sfîrșitu.)

Ca avēndu de basă unu verbu in usu la Romānii din Moldova ni se presintă in proiectu *allectare* ¹⁾ de la *allicere*, *allectare*, cu insemnare de: *a indemnă*, *a invēță*, *a atrage*, *a amăgi*. Din esplicațiunea următoare: „In Moldavia *c* inainte de *t* a trecutu in *n*, și vorb'a e foarte popularia“, ințelegemu, că este vorba de *alintare*, ănsē noi scimu, că acesta n'are ințelesu nici de „*a invită*“, nici de: „*a indemnă*“, nici de: „*a atrage*“, nici in fine de: „*a amăgi*“, ci acela de „*a mângăia*, *a desmerdă*, *a resfăță*. Nu numai atăta. Se susține, că *c* inainte de *t* a trecutu in *n*. S'a dedusu această trecere a lui *c* in *n* din modificările fonetice ale limbei Române față cu limba ei maternă? Pe cât se in-

*) Vocabulul acesta și celu precedentu n'a fostu tractatu mai nainte, fiindcă nu se puteă argumentă, decât in unire cu cercetarea originii lor. Intercalându-se dar aci, unde sunt pe jumătate numai la locul lor, amu evitatu de a reveni de doue ori asupra-le.

tindu cunoscințele noastre, schimbarea lui *c* inainte de *t* in subdialectul Moldovenescu este aceeași ca și in întreaga limbă Română, adică *ct* se preface in *pt*. Pentru aceasta, credemu, vomu fi dispensați de probe, de oară ce este unu fenomenu cunoscutu și de accia cari nu sunt filologi de profesiune. Abatere de la aceasta regulă s'a făcutu cam in casurile următoare: *ritu*, de la *rictus*, in locu de *riptu*, prin asimilarea lui *c* cu *t*, precum se face de regulă in limba Italiană; in *aretare*, de la derivatul *ad-rectare*; in *dereticare*, oarecum de la *de-recticare*; in fine in *dritu* de la *di-rectum*, in locu de *dreptu*, formă particulară subdialectului Moldoveanu. ănsē de modificarea lui *c* in *n* inainte de *t* *) n'avemu cea mai mică idee. Aflarea lui *alintare* in *allectare*, s'a făcutu trecēndu peste sensul, dar mai vortos peste forma lor, care, cu toată asemnarea, nu stă in cea mai mică legătură.

Fiindcă critica noastră, precum lectorul s'a pututu convinge. nu este numai negativă, să căutāmu a pune noi altceva in locul lui *allectare*, cu alte cuvinte să incercāmu a dā noi o derivațiune.

Din adj. lat. *lenis* a făcutu Romānul *linu*, și din verb. *allenire*, *alinare*. Fiindcă *desmerdarea* este unu feliu de *alinare*, ănsē mai estensivă, adecă care se repeșce mai desu și cu cuvinte mai pronunțat in placul celuia la care se adresează, eră natural, ca limba Română să recurgă la o formațiune frequentativă din acelașu verbu. Verbul *allenitare*, formatu din supinul lui *allenire* (*allenitum*), cuprinđendu ideea mângăerei, *desmerdării*, res-

*) Nu cum-va autorii proiectu au fundatu aceasta pe unu part. trec. ca *frāntu*, *c* ruia corespunde lat. *fractus*? In această ipotesă pretinsa schimbare e numai aparentă. Căci *frāntu* nu-și datoresce pe *n* lat. *c*, și eată pentru ce. Este in firea limbei Române, de a nu toleră neregularitățile, (afară de puține casuri) fie ori cât de mici, ce se află in verb. latine. Precum spre a scăpă de *m* din pres. și inf. verbului *rumpo*, *rumpere*, fiindcă nu eră și in perf. și sup. (*rupi*, *ruptum*) l'a eliminatu, dīcēndu totdeauna *rupu*, *rupere*, *rupsei*, *ruptu*, in alte casuri s. e. in *frango*, *frangere*, nu s'a aruncatu *n* din pres. și inf., ci, din aceeași tendință dea evitā neregularitățile, a urmatu vice versa, adecă conservāndu-lu aci și intercalāndu-lu acolo unde lipseă in lat. De acea *fregi*, *fractum*; *fransei*; *frāntu*. Astfelu *n* din *frāntu* nu s'a născutu din *c* inainte de *t*, ci este *n* din rădăcina verb. Asemene *s* cupriusu in part. trecutu *dresu*, *alesu* al verb. *dregere* (*dirigere*), *alegere* (*allegere*), nu s'a formitu din *ct* (*directus*, *allectus*), ci după analogia perf. *dresei* (*directi*), *alesei*.

fățerei a produsu pe *allinare* prin eliderea vocalei *i* din penultima.

Adverbului *adecă* sau *adică* *i* se găsește originea cu probabilitate în *id-est-quod*. Ânsă nu *id-est-quod* exprimă în latină o idee corespunzătoare lui *adică* al nostru, ci numai *id est*. *Quod* este dar adăogitu arbitrar, negreșitu pentru a da de căpătăiul finalei *că*. Dacă limba latină n'ar ave vre-o expresiune, care să fi servitu de substratu adverbului nostru, aceasta nu ne ar impediă a admite alta proprie limbei noastre și altor idiome surori. Dar u'avemu nevoe. Inuși latinul întrebuițează pentru acestu scopu, pe lângă altele, și *dico*. *) Acum, că s'a recursu în locu-i la compusul *ad-dico*, spre a enunță și mai bine ideea adăugirei explicative, ce conține, este o presupunere, care se ofere de sine. De unu modu analogu de exprimere se servește și limba francesă în *c'est-à-dire*, neuitându, că a noastră mai posedă și pe *va să dică*. Astfeliu etimologia din *ad-dico* este și în privința formală mult mai plausibilă decât din *id est quod*.

Știința etimologiilor, una din ramurile cele multe ale trunchiului filologicu, neputându ajunge în toate casurile la rezultate sigure, ba trebuindu uneori să renunțe chiar la orice încercare de a desvêli originea unui cuvântu, fiindcă n'are totdeauna date positive, pe care să se razime, și proiectul nostru a trebuitu să se mulțumească câteodată cu simple conjecture, și ici și colê să lase chiar câte unu golu. Aci își eau locul de sine vocabulele de a treia și a patra categorie menționate în a doua parte a aprețiarii noastre.

În *ac-iaia* (cum propunu autorii proiectului a se dice în locu de *ac-iaie*) d. e., greutatea etimologisirii nu se referă la fondul, *adică* la rădăcina cuvântului, care, după cum susține cu dreptu și proiectul, stă de sigur în legătură cu *acies*, *acus*, ci la sufixul lui. Aproape așa stă și cu *agr-isia* sau *agr-esia*,

*) Ne mărginim a cită pentru aceasta unu singuru locu, și anume din scrierea lui *Cicerone*: De natura Deorum, c. I, cap. 31: „Ille (Epicurus) vero deos esse putat, nec quemquam vidit, qui magis ea, quae timenda esse negaret, timeret, mortem deo et deos,“ cea ce însemnează: „Epicuru esto în adevêru de părere, că ecsistă dei, și n'am vedutu pe nimine, care să se teamă mai mult de cea ce susțineă, că nu trebuie să se teamă cineva, *adică* de dei și de moarte.“

precum și cu *ag-uridă*, de oarece cuprindu în ele, fără cea mai mică indoeală, rădăcina adj. *acru* (acer).

La *alababura* sau *arababura* se conjecturează lat. *baburrus* „netotu, tontu, ammetitu.“ Dacă în privința părții-*babura* ar mai merge, silabele *ala* de la începutu rămănu o enigmă. Derivarea lui *accatiare* din *ad-catus* ¹⁾ (mai alesu din cauza sensului) cu greu se va pute face probabilă. La vocabulul *alama* ânsă nu înțelegemu esitațiunea proiectului în a-i recunoaște aceeași origine ca și vorbei *aramă*, *adică aer-amen* (aes-aeris).

Între vocaculele a căror origine a rămasu în proiectu nedescifrată de locu, întâlnim d. e. *aprodu*, *alevesiu*, *alivanda* sau *alivanta*, *apestire*, *agudu*, *altitia*. Ânsă cele trei din urmă nu sunt în realitate cu totul obscure.

Apestire este după noi formatu din *ad* și *post*, oarecum *ad-postire*, proprie: a lăsa ca ceva să se facă după aceea, altă dată, mai târziu: *a întârziă*, *a amână*, și corespunde întocmai verbului compusu din *ad* și *mane*, oarecum *ad-manare*, proprie: a lăsa ca unu lucră să se facă pe mâne, a doua zi, și în generalu: *a amână*. Cât despre schimbarea lui *o* în *e* (*apestire* în locu de *apostire*) ne poate servi drept confirmare d. e. vorbelc *ghemu* din *glomus*, și *chiagu* (cheagu) din *coagululum*.

Agudu despre care proiectul susține că „se chiama asia mai alessu în Moldavi'a,“ noi amu avutu ocașiune a-lu auți și în România mică, ânsă supt forma de *iagodu*. ²⁾ *Dudu* desemnă acelașu arbure și este de origine persană. Să nu fiă *agudu* acelașu cuvântu cu acesta? În adevêru admitându trecerea ăintalei *d* în guturala corespunzătoare *g* (ca în *ucigașu*, *putrigaiu*, *mucigaiu*, pentru *ucidașu*, (de la ucidere), *putridaiu* (de la putredu), *mucidaiu* (de la mucedu), căpătămu: *gudu*, și cu adausul lui *a* la începutu: *agudu*.

Pe *altitia* noi l'am dedusu ¹⁾ din lat. *ala* cu *t* interpusu (ca în *incal-t-ea*, *săcul-t-ctu*,

¹⁾ *Catus* (vorbă împrumutată de la Sabini) este, după cum pare, o altă formă a lui *acutus*.

²⁾ Proprie *iagodu* cu *ea* diftongatu din *a*.

³⁾ În disertațiunea noastră: De deminutivis linguae Romanicae vulgo Walachicae numinatae (Berlinu 1867), p. 28.

puțin-t-elu, in locu de *incalea*, *săculețu*, *puțimelu*), adăugându-i-se diminuțiunea slavonă *ită*, că ajutoru pentru a exprime nu umeru (unul din înțelesurile lui *ala*), ci „figure cosute pe umerii camesiei femeleloru române.“²⁾ Proiectul ănsé n'a adoptatu această încercare a noastră și nici n'a argumentatu in contra ei. Cu toate acestea oricine are pretențiunea de a face unu pasu mai departe într'o știință oarecare, trebuie să iee in considerare totu ce s'a scrisu asupra ei, căci numai astfelu are mai multă perspectivă de reeșire in cercetările sale, și astfelu numai a progresatu opera cea mai grandioasă a spiritului uman, lampa a căreia lumină mărindu-se treptatu, ne permite a vedè din ce in ce mai clar in secretele lumii externe și interne: știința in generalu.

Acum, după ce amu trecut in revistă proiectul de dicționar, conform scopului ce ne amu propusu și in marginile prescrise de cadrul nostru, voindu a recapitulă impresiunea lui totală, recunoascemu, că chiar și cu cele câteva inexactități de detaiu constatate de noi, și care se potu încă înlătură, proiectul difere favorabil de scrierile omogene apărute până aici; numai încărcarea lui cu latinisme imposibile, numai punctul de vedere din care se consideră particularitățile fonetice ale limbei, și ca o consecință acestuia tendința, de a le corege: numai acestea sunt cu totul greșite. Susținemu din nou, că limba nu trebuie corectată in sensul proiectului, fiindcă in casurile relevate de noi nu există cea mai mică urmă de corupțiune. Incorectetă limbistică nu cunoascemu decât 1) in *făcut-ară* d. e., și *sunt-ară*; 2) in noua formațiune a plur. femininu după ăntăia declinațiune cu *i* in locu de *e* (afară de casurile consacrate de mult prin usu și pentru care nu se țice altfelu) d. e. *carti noui*, pentru *cărți noue*; 3) in persoana a treia plur. din prezentu la verbe de ăntăia conjugare cu *u*: *paserile cântu* in locu de *paserile cântă*. Câte trele aceste categorii de abateri au eșitu din fabrica poporului Bucuresceanu, și cea din urmă s'a lățitu atât de

²⁾ *Ala* (care insemnează și cavitătea de subt umeru) compusu cu *supter* (supter-ala) a pututu produce și *suptioară* cu mai multă probabilitate decât cum amu încercatu a face plausibilu in opusculu nostru (p. 20).

tare, încă: chiar poeții noștri cei mai buni au adoptat'o pe nesimțite. Acestea și alte asemenea, ce se mai potu găsi, toate formate după analogie falsă,*³⁾ le respingemu și noi, pentru că tindu la denegarea formelor stabilite, adică la disoluțiunea limbei. Nu mai puțin desaprobămu întrebuițarea sing. in locu de plur. la verbe, de care earăși au făcutu usu pentru comoditatea rimei și unii din poeții, cărora le datorimu puțină literatură poetică, ce posedemu, d. e. *Bolintineanu* in versurile următoare:

„Amară è moartea, când omul e june.
 „Când ziua 'i frumoasă, când traiul è linu,
 „Când paserea cântă, când florile spune,
 „Că viața'i dulce și fără suspinu.“

N. Quintescu.

Despre Filosofia la Universitate.

(O prescurtare din Arthur Schopenhauer.)

(Sfârșitu.)

Ănsé conform unei asemenea preparări, tema principală și proprie a metafisicei la filosofii de pe catedră este espunerea relațiilor lui D-șeu cu lumea: cărțile lor de scoală sunt umplute cu explicarea cea mai intinsă a acestora. A lămurii această chestie, se credu mai ăntăi de toate chemați și plătiți; și așa este foarte comic a vedè, cu câtă afectare de înțelepciune și dobă de învățătură vorbescu despre Absolutul sau D-șeu, dându-și unu aeru seriosu, pare că ar sci in adevèru ceva despre dănsul: ceea ce ne amintesc seriositatea copiilor când se joacă. Astfelu apare din anu in anu, ia vremea bilciului librarilor, câte o metafisică nouă, care se compune dintr'unu raportu intinsu asupra lui Dumnezeu sfântul, ne esplică, cam in ce stare se află dacă-lu esamiuezi bine, și prin ce im-

³⁾ „*Făcut-ară, sunt-ară, noui, cântu*“ au rezultatu prin analogie falsă după *făc-ură, limbă, culegu, ședuu, audu*.

pulsu a fostu provocatu de a creâ lumea sau a o nasce sau de a o scoate prin ori ce altu chipu, încât pare că acei domni primescu pe fiecare semestru cele mai noue buletine asupra lui. Ȃnsă in această ocupație unii dau intr'unu feliu de strimtoare, a cărei efectu este din cele mai ridicule. Ei pe de o parte au să propună unu D-țeu cum se cade, personalu, după cum stă in Testamentul Vechiu: aceasta nu o uită. Dar pe de altă parte, de vr'o 40 de ani, intre invățai și chiar intre cei ce sunt numai culți domnesce pretutindenea și este primitu ca unu articulu de modă panteismul lui Spinoza, conform căruia cuvântul D-țeu este sinonimu cu lumea: aceasta încă n'ar vroî să o lase cu totul la o parte, dar nu pre au voie să-și intindă mâna spre această bucată oprită. Astfeliu caută a scăpă prin mijlocul lor obicinuite, prin frase obscure, încălcite, confuse și prin grămădi de cuvinte goale, dar până le găsescu și când le intrebuițează, se intorcu și se'nvirtescu încât iți vine milă: numai veți pe unii incredințându intr'o singură resufare, că D-țeu este cu totul și infinitu altceva decât lumea, deosebit de ea cât cerul de pământu, chiar in înțelesul cuvântului cât cerul de pământu, dar totodată cu totul impreunatu cu ea și formându una, fiindu chiar cufundatu in ea pân la urechi; ceea ce-mi aduce aminte de țeseturul Bottom din *Midsummer Night's Dream* a lui Shakespeare, care făgăduesce a răcnî ca unu leu teribilu, dar totodată așa de blând, ca unu cântecu de privighitoare.

După ce dar Kant tăiasc nervul tuturor demonstrărilor posibile din teologia speculativă așa de esact încât de atunci nimeni n'a

mai vrutu a se ocupă de ele; tendința filosofiei cam de vr'o 50 de ani consistă in tot feliul de incercări de a introduce teologia prin contrabandă ascunsă, și mai toate scrierile filosofiei nu sunt decât experimente de resuscitare la unu cadavru inanimatu. Așa d. e. domnii de la filosofia lucrativă au descoperitu in omu o *consciința de D-țeu*, care până acum scăpase lunei intregi din vedere, și vorbescu despre aceasta in dreapta și'n stînga cu o siguranță arogantă, vędându-și indrăsneala susținută prin concordanța lor mutuală și prin nevinovăția publicului ce-i incunjură, și așa au sedusu in sfrșitu chiar pe bravii Holandeji de la Universitatea Leyden, încât aceștia, cădëndu in capcană, și luându fixfaxurile profesorilor de filosofie drept progresuri ale sciinței, in 15 Februarie 1844 au publicatu cu toată naivitatea unu concursu de premiu la intrebarea: *quid statuendum de sensu dei, qui dicitur menti humanae indito*, etc. Așa dar prin puterea unei asemenea „consciințe de D-țeu“ esistența unei ființe, pe care cu atâta greutate s'au ostenitu toți filosofii până la Kant a o dovedi, ar fi unu lucru *imediat sciutu*. Dar ce capete seci trebuie să fi fostu atunci toți acci filosofi demai inainte, care s'au opintitu intreaga lor viață a află demonstrarea unui lucru, despre care avemu deadreptul certitudine internă, ceea ce vrea să ățică, că-lu cunoascemu mai imediat încă decât că de 2 ori 2 facu 4, pentrucă la aceasta tot se cere o reflecție. A voi să demonstrezi unu asemenea lucru ar fi ca cum ai vrè să demonstrezi, că vėdu ochii, că audu urechile și că mirosă nasul. Și ce vite neraționale ar fi atunci sectatorii religiunii, care după numărul discipulilor ei, este cea ăntei pe pământu,

adecă Buddhaiștii, a căror zelu religiosu este așa de mare, încât in Tibet aproape al șesele omu se ține de clasa preoțească și a adoptatu astfeliu celibatul, dar a căror doctrină religioasă deși cuprinde și susține o morală eminent de pură, sublimă, plină de caritate și chiar strict ascetică (care nu a uitatu animalele, ca cea creștinească), totuși nu numai că este de unu ateismu determinatu dar chiar condamnă Teismul in cuvinte esprese. Căci personalitatea este unu fenomen, ce ne este cunoscutu numai din natura noastră animalică și prin urmare, osebitu de aceasta, nici nu se mai poate gândi cu lămurire: a declară dar personalitatea de origine și principiu al lumii, este o țesă, ce nu va intră niciodată in capul fiecărui, necum să se afle înrădăcinată aci și să trăească din capul locului. Ear cât pentru D-șeul impersonalu, acesta este numai o blagă a profesorilor de filosofie, o *contradictio in adjecto*, unu cuventu golu meritu a înșelă pe cei lipsiți de cugetare și a domoli pe cei vigilanți.

Dacă lucrurile voru rămâne și mai departe tot așa filosofia la Univ. va deveni din ce in ce mai mult o *remora* a adevărului. Căci filosofia se nimicesce fără remediu, dacă, drept criteriu pentru judecare și drept direcție a teselor ei, se ia altceva decât singuru adevărul, adevărul care se dobândește așa de greu chiar cu deplină probitate a cercetărilor și cu toată încordarea facultății intelectuale celei mai eminente: filosofia ajunge atunci a deveni *une fable convenue*, cum numesce *Fontenelle* istoria. Niciodată nu vomu face nici măcar unu pasu mai nainte in resolvirea problemelor, ce existența noastră așa de enigmatică ne le opune din toate părțile, dacă

meditarea filosofică se regulează după o țintă fixată de mai nainte. Nimeni ănsă nu va tăgădui, că tocmai acesta este caracterul diferitelor specii a le filosofiei Universit. actuale despre care este evidentu, că colimează in toate sistemele și tesele lor spre o singură țintă finală. Aceasta nu este nici măcar creștinismul propriu, din Testamentul celu nou sau spiritul acestuia, care le este pre inaltu, pre etericu, prea escentricu, pre puțin din această lume, prin urmare pre pesimistu și astfeliu cu totul nepotrivitu pentru apoteosa „*statului*”; ci este numai jidovismul, (vechiului testam.) doctrina, că lumea își trage originea dintr'o ființă personală, și a tot perfectă, și că prin urmare este unu lucru foarte dragălașu și că sunt *πάντα κατὰ λῆν*. Aceasta le este miețul intregi ințelepciuni și acolo trebuie să ne ducă filosofia și, dacă se impotrivesce, să fie dusă de noi. Natura să tacă pentru ca să vorbească jidovismul.

Pentru nici o catedră, după firea lucrurilor, nu s'ar cere așa de neapărat oameni de talente superioare și pătrunși de iubirea științei și de zelul adevărului, precăt s'ar cere acolo unde, prin limbajul viu, trebuiescu predate floarei unei noue generațiuni rezultatele încordărilor supreme ale inteligenței omnesce in celu mai importantu objectu al meditației și, ce e mai mult, unde trebuiescu desceptatu in ca spiritul investigării. Pe de altă parte ănsă ministeriele sunt de opinie, că nici o specialitate nu are asupra simțimintelor interne ale viitoarei clase culte, ce prin urmare este chemată a guvernă statul și societatea, atăta influință ca aceasta; din care cauză asemenea catedre nu se potu ocupa decât de oamenii cei mai devotați, care

iși întocmescu doctrina cu totul după voința și după opiniile întâmplătoare ale fiecărui ministeriu. E natural, că atunci cea ăntei din aceste două cerințe trebuie să cedeze. Dar cine nu cunoaște această stare a lucrurilor, acelaia în unele timpuri îi poate veni a crede, că din împrejurări curioase togmai gogomanii cei mai pronunțați s'au consacratu științei lui Platon și Aristotele.

Drumul adevărului este lungu și răpede; cu o opritoare la picioru nimeni nu-lu va urcă; din contră, ne-aru trebui aripe. De aceea așu fi de opinie, că filosofia să inceteze a fi o meserie: înălțimea aspirărilor ei nu se potrivește cu aceasta, precum s'a recunoscutu deja de cei vechi. Și *Voltaire* ăice cu multă justeță: *Les gens de lettres qui ont rendu le plus de services au petit nombre d'êtres pensans répandus dans le monde, sont les lettrés isolés, les vrais savans, renfermés dans leur cabinet, qui n'ont ni argumenté sur les bancs de l'université, ni dit les choses à moitié dans les académies: et ceux-là ont presque toujours été persécutés.* Totu ajutorul din afară oferitu filosofiei este, după natura ei, suspiciosu: căci interesul ei e de unu genu pre înaltu încât să se poată sincer asociă cu mișcările și simțimintele acestei tumi injosite.

Ea are din contra steaoa ei proprie, *Parerga* care o conduce, și aceasta nu apune niciodată. Fie dar lăsată în pace, fără ajutoru, dar și fără pedecă, și peregrinul celu severu, consacratu și inzestratu de natură, spre a călători la templul adevărului situatu în înălțime, să nu mai fie însoțitu de tovarășul nechematu, care caută nuuui unu conaciu și o cină bună; pentru ca nu cumva

Conv. Lit. An. IV, No. 24.

acesta, spre a-și îndreptă pașii unde-lu trage inima, să-i pună acelaia pedece în drumu.

Răzimatu pe toate cele ăise, abstrăgându, cum am spusu, de la scopurile statului și considerându numai înțelesul filosofiei, credu că este de doritu, ca toată învățătura ei la universitate să se mărginească cu rigoare la propunerea logiceii, care este o știință terminată și strict demonstrabilă, și la o istorie cu totul succintă a filosofiei, care într'unu singuru semestru să se absoalve întregă de la *Thales* până la *Kant*, pentru ca prin scurtimea ei și prin ușurința de a o îmbrătoșă cu o singură privire, să fie lăsatu pe cât se poate de puținu locu liberu pentru propriile opinii ale domnului profesor. Căci cunoașterea adevărată a filosofilor nu se poate face decât numai din propriile lor opuri și niciodată din relații din mână a doua; precum am doveditu deja în prefața la ediția a doua a opului meu fundamentalu. De aceea dar așu mărgini prelecțiile de pe catedră la scopul unei orientări generale în sfera producerilor filosofice de până acum, cu înlăturarea tuturor amplificățiilor, precum și a ori cărui pragmatismru al espunerii, care ar voi să meargă mai departe decât până la arătarea puncturilor incontestabile de contactu între sistemele succesive cu cele anterioare; așa dar cu totul în opoziție cu aroganța istoriografilor hegeliani de filosofie, care afirmă necesitatea succesiunii fiecărui sistem și astfel, construindu istoria filosofiei *a priori*, ne dovidescu, că fie-care filosofu a trebuitu să gândească togmai aceea ce a gânditu și nimica alta; cu care ocașie domnul profesor în deplină comoditate îi privește pe toți din sus în jos, dacă nu cumva ride de ei. Păcătosu! Pare că nu au fostu toate o-

pul unor capete singulare și unice, care au trebuit să se chinuească cătu-va timpu in societatea cea rea a acestei lumi, pentru ca să scâpe și să o desrobească din lanțurile barbariei și a ignoranței; capete care sunt pe atât individuale, pe cât sunt rare, așa încât despre fiecare din ei se poate țice in toată puterea cuvântului vorba lui *Ariost natura il face, e poi ruppe lo stampo*; și pare că, dacă ar fi muritu Kant de vărsatu, ar fi scrisu și altul critica rațiunii pure, -- poate vre unul din marfa de fabrică a naturei, cu stigma fabricei pe frunte, unul din cei cu porțiunea normală de o ocă și jumătate de creeri groși, cu testură țeapănă, viriți bine in căpăține groase de unu palmacu, cu unghiul facialu de 70°, cu ochii turburați și pânditori, cu aparatul mestecării foarte tare desvoltatu, cu dicțiunea detracată și cu mersul greoiu și tiritoru, care ține tactul cu agilitatea de broască țistoasă a ideilor lor: da, da, asteptați numai, aceștia au să vă scrie vouă critice ale rațiunii pure și să vă facă sisteme, indată ce a sositu momentul calculatu de profesoru și le-a venitu rândul și lor—a tunci, când voru da stejarii caise. — Domnii se'nțelege că au motive bune de a atribui pe cât se poate mai mult educației și culturei, și chiar, precum facu unii in realitate de a negă talentele inăscute și a se fortifică in toate chipurile in contra adevărului, că totul atěrnă de la modul, cum cineva a eșitu din mănele naturei, care tată l'a creatu și care mamă l'a conceputu, ba chiar, in ce oară: din care causă nu va scrie Iliade celu ce a avutu de mamă o neghioabă și de tată unu adormitu și de ar fi studiatu chiar la șese universități.

Dar, lucrul tot nu e de shimbatu: aristocratică e natura, mai aristocratică decât ori ce sistemu feudalul și de caste. De aceea piramida ei începe cu o bază foarte largă și se termină cu unu virfu foarte ascuțitu! Și dacă vulgul și plebea, care nu vrea să sufere nimica deasupra-și, va isbuti chiar a resturnă toate celelalte aristocrații; pe aceasta tot va trebui să o lase să subsistă, — și nu va avè nici o mulțămire de la ea: căci ea este cea in adevăru și in realitate aședață din „grația lui D-țeu“.

T. Maiorescu.

POESII.

DORUL.

De când ea s'a dusu departe.
Fericirea mea s'a dusu!
Dorul, pasere de noapte,
Pe-a mea inimă s'a pusu.

Și aice triste cãnturi
Geme elu până la țori,
Ce se'mprãscie pe vânturi
Da profumele din flori.

Eu n'am somnu, eu nu am pace
Ca unu arboru mă usucu,
Mi-e uritu, nimicu nu-mi place
Și-mi tot vine să mă ducu;

Să ștergu neagra departare
Ce-mi ascunde chipul seu
Și'ntr'o dulce sărutare
Șă-i dau totu sufletul meu! —

De când ea s'a dusu departe,
Fericirea mea s'a dusu!
Dorul, pasere de noapte,
Pe-a mea inimă s'a pusu.

U N U S Ă R U T A T U .

Ah! te-am sărutatu odată
Cu atătu amoru și focu,
Incăt luna fărmeacă,
Privindu, s'a opritu in locu.

Ear când ale noastre buze
Tremurându s'au desunitu,
Paserea cântă in frunđe,
Soarele ardeă cumplitu.

Acum ănsă, nu sciu bine,
Dac'al nostru sărutatu
Aprinsu de simțiri divine,
Pânla țină a duratu;

Sau că, l'astă sărutare
De iubire și de focu .

Luna s'a schimbatu in soare,
Aprinđându-se pe locu!

U N U S T R I G Ă T U .

O durere infernală
Vai! consumă viața mea;
Suferința-mi-è mortală
Și nu-i chipu să scapu de ea.

In durerea mea păgână
D-așu putè o clipă eu
Așu luă pământu'n mână
Ș'așu svirli in Dumneđe!

C H I N U L D ' A M O R U .

Ah! sufeream o jale-adăncă;
De multu acum doream să moru:
Lumea-mi pareă o aspră stăncă,
Viața unu lungu.... unu pre lungu doru!

Adesu pe câmpu aveam plăcere
Să-mi ostenescu simțirea mea,
Dar vrëndu să fugu d-a mea durere,
Eu mēntălneam earăși cu ea.

Căci păseri, flori și cântu, și șoapte,
Și linu zefiru, și murmuru linu
De-adăncu izvoru... și totu, și toate
Imi aminteau de al meu chinu!

Atunci spre ceru priveam adese
 Și'ngenunchindu eu murmuram
 Rugi fără șiru și nențelese..
 Căci ce-mi lipsea—eu nu sciam.

Te-am întâlnitu! Cu glasu-ți dulce
 Vorbe mai dulci tu mi-ai rostitu...
 Ah! mult mai mult suferu deatunce
 Dar ca să moru, n'am mai doritu.
T. Șerbănescu.

A N U N C I U R I .

Cu numărul acesta se sfârșește anul IV al „Convorbirilor Literare.“
 Acei domni abonați care nu voescu să sufere o intrerupțiune în
 primirea foiei, sunt rugați să inoască abonamentul cât de curându.

Cu incepere de la 15 Fevruarie 1871, se află de vëndare la li-
 brăria „Junimea“ în Iassi și la librăria Soccec și Comp. în Bucu-
 rescii, toate numerile Convorbirilor din anul IV broșate într'unu vo-
 lumu. — prețul 1 galbenu.

Cheltuelile tiparului precum și a portului ne silescu a ridică pre-
 țul abonamentului pentru Austria, de la cinci flor. cum a fostu pân
 acum, la suma de șese flor. pe anu.